

'Vrouwelijke architecten zijn grotendeels onzichtbaar in de geschiedenis'

Knack VIP - 07 Mar. 2021

Wij, vrouwen, moeten onze plek in de maatschappij opeisen en dat zowel offline, in de materiële openbare ruimte, als online, op Wikipedia, waar cruciale info over vrouwelijke prestaties ontbreekt', schrijft architect Oana Bogdan, een van de voortrekkers van 'Wiki Women Design', een project dat vrouwen in de architectuur meer zichtbaarheid wil geven. Ze schrijft deze opinie naar aanleiding van de 110ste Internationale Vrouwendag.

Ik ben een "decreet-kind", geboren tussen 1968-1989, toen het communistische regime in Roemenië abortussen verbood en het gebruik van voorbehoedsmiddelen ontmoedigde door middel van een decreet. De situatie werd vele jaren later in beeld gebracht in '4 Maanden, 3 Weken en 2 Dagen', een internationaal bekroonde film over een vrouw die haar vriendin helpt bij het regelen van een illegale abortus in het Roemenië van de jaren 1980. Omdat er meer mensen nodig waren om Ceau#escu's megalomane plannen voor de ontwikkeling van een agrarische samenleving tot een industriële te verwezenlijken, was de rol van de vrouw die van moeder, en niet die van een mens met volledige rechten.

Zo vierden wij, kinderen die opgroeiden onder het communisme, Moederdag op 8 maart. Pas later, bij mijn aankomst in België om architectuur te studeren, eind 1999, begreep ik dat de XXste eeuw een einde heeft gemaakt aan de overtuiging dat de vrouw in hoofdzaak voorbestemd is om kinderen te baren. 8 maart is niet de Dag van de Moeder, en niet de Internationale Dag van de Vrouw. 'De vrouw' bestaat niet, maar is een mentale voorstelling die door de maatschappij wordt geproduceerd. 'Vrouwen' zijn echte mensen met verschillende identiteiten die deel uitmaken van een heterogene groep. 8 maart is in feite de Internationale Dag voor de Vrouwenrechten: een gelegenheid om het belang van de strijd voor vrouwenrechten opnieuw te bevestigen en eer te bewijzen aan de strijd voor de sociale en politieke erkenning van vrouwen.

Vrouwelijke rolmodellen een podium geven is cruciaal in een sector die nog te weinig aandacht besteedt aan genderevenwicht

Dat de rol van de vrouw in de architectuur - nu en in de loop der jaren - structureel veel meer aandacht verdient, overal ter wereld, en zeker in België, lijkt mij evident. We moeten die oude overtuiging afbreken dat de creativiteit van vrouwen enkel mannen kon inspireren, maar op zichzelf geen bijzondere architectuur kon voortbrengen. Het oeuvre van vrouwelijke architecten zou, veel meer dan nu het geval is, deel moeten uitmaken van ons collectief geheugen. Een inhaalbeweging met vrouwelijke rolmodellen en een daarmee gepaard gaande grotere aandacht voor gender-evenwicht en inclusiviteit is dan ook geboden.

De 'Nobelprijs voor de architectuur' - de Pritzkerprijs - is sinds 1979 slechts aan 5 vrouwen toegekend, waarvan 2 samen met mannen en 2 als duo. Dichter bij huis: van de 13 Vlaamse Cultuurprijzen voor architectuur, die teruggaan tot 1995, gingen er 11 naar een man, één naar een trio (bestaande uit een man en twee vrouwen) en één naar een vrouw. Een prijs die een afspiegeling zou moeten zijn van de architectuursector in Vlaanderen, waarin een groot aantal bekwame vrouwen actief zijn. Vertegenwoordiging, en rolmodellen een podium geven, is cruciaal voor een sector die nog te weinig aandacht besteedt aan genderevenwicht.

Ik geloof in kwaliteit die uit diversiteit voortkomt

Om de onzichtbaarheid van vrouwen aan de kaak te stellen, heb ik dankbaar de uitnodiging aanvaard om ambassadeur van vrouwelijke architecten te worden. Als lid van het comité 'International Women in Architecture' van de Internationale Unie van Architecten, die 6,2 miljoen architecten over de hele wereld vertegenwoordigt, steun ik de erkenning van de bijdragen, het leiderschap en het engagement van vrouwelijke architecten in nationale en internationale organisaties. 'Wiki Women Design', een initiatief van het Vlaams Architectuurinstituut, is een project dat ik met veel plezier steun als een van de vijf ambassadeurs. Het registreren en openstellen van informatie over vrouwen in de architectuur op Wikipedia kan zeker bijdragen tot meer genderevenwicht in de kijk op de Belgische architectuurgeschiedenis en een correctere vertegenwoordiging van vrouwen in het architectuurveld.

Ik ben ook een trotse ambassadeur van 'Women in Architecture Belgium', een initiatief van het Vlaams Architectuurinstituut samen met CIVA, NAV, ICA WB en KRAS Architecten. Vanaf 8 maart 2021 zal elke week een vrouw actief in de Belgische architectuursector de volgers van WiA Instagram-profiel een inkijk geven in haar werk- en leefwereld.

Ik doe dit allemaal ook omdat ik echt geloof in kwaliteit die uit diversiteit voortkomt. En als we het over diversiteit hebben, moeten vrouwen overal vertegenwoordigd zijn. Wij, vrouwen, moeten bezit nemen van de materiële openbare ruimte en zelfs van de straatnamen (in Brussel is slechts 6,1% van de straten naar een vrouw genoemd, wat niet representatief is voor de sociale rol van vrouwen in de stad, nu en vroeger) tot de virtuele publieke ruimte online, zoals Wikipedia.

In deze eeuw wordt de vrouwelijke genialiteit en leiderschap erkend

Naar mijn mening is de XXIste eeuw de vierde en hopelijk laatste etappe in de erkenning van vrouwenrechten, na de strijd van de suffragettes aan het einde van de XIXe eeuw, vervolgens die van de vrouwenactivisten voor gelijkheid - met het manifest van De Tweede Sekse van Simone de Beauvoir -, en de feministische beweging, die zich heeft aangesloten bij de gebeurtenissen van mei 1968 en daar nadien op heeft verder gebouwd. In deze vierde etappe wordt de verwezenlijking van elke vrouw, van haar persoonlijkheid, onherleidbaar tot de gemene deler van een groep of een seksuele eenheid, met trots opgeëist. De XXIste eeuw is de eeuw waarin de vrouw erin zal slagen een andere roeping te manifesteren dan die van schuilplaats van de mensheid in haar schoot, die wij allen erkennen en vieren. In deze eeuw wordt de vrouwelijke genialiteit en leiderschap erkend.

Ik hoop het moment mee te maken waarop gender geen rol meer speelt, want alleen dan kunnen we praten over gelijkheid en over vrouwenrechten als gewoon mensenrechten. En pas dan zouden we kunnen ophouden met het vieren van de Internationale Vrouwen(rechten)dag op 8 maart. Tot dan durf ik de toekomst een geslacht te geven, en dat is vrouwelijk.

Ik ben een "decreet-kind", geboren tussen 1968-1989, toen het communistische regime in Roemenië abortussen verbood en het gebruik van voorbehoedsmiddelen ontmoedigde door middel van een decreet. De situatie werd vele jaren later in beeld gebracht in

'4 Maanden, 3 Weken en 2 Dagen', een internationaal bekroonde film over een vrouw die haar vriendin helpt bij het regelen van een illegale abortus in het Roemenië van de jaren 1980. Omdat er meer mensen nodig waren om Ceau#escu's megalomane plannen voor de ontwikkeling van een agrarische samenleving tot een industriële te verwezenlijken, was de rol van de vrouw die van moeder, en niet die van een mens met volledige rechten. Zo vierden wij, kinderen die opgroeiden onder het communisme, Moederdag op 8 maart. Pas later, bij mijn aankomst in België om architectuur te studeren, eind 1999, begreep ik dat de XXste eeuw een einde heeft gemaakt aan de overtuiging dat de vrouw in hoofdzaak voorbestemd is om kinderen te baren. 8 maart is niet de Dag van de Moeder, en niet de Internationale Dag van de Vrouw.'De vrouw' bestaat niet, maar is een mentale voorstelling die door de maatschappij wordt geproduceerd. 'Vrouwen' zijn echte mensen met verschillende identiteiten die deel uitmaken van een heterogene groep. 8 maart is in feite de Internationale Dag voor de Vrouwenrechten: een gelegenheid om het belang van de strijd voor vrouwenrechten opnieuw te bevestigen en eer te bewijzen aan de strijd voor de sociale en politieke erkenning van vrouwen. Dat de rol van de vrouw in de architectuur - nu en in de loop der jaren - structureel veel meer aandacht verdient, overal ter wereld, en zeker in België, lijkt mij evident. We moeten die oude overtuiging afbreken dat de creativiteit van vrouwen enkel mannen kon inspireren, maar op zichzelf geen bijzondere architectuur kon voortbrengen. Het oeuvre van vrouwelijke architecten zou, veel meer dan nu het geval is, deel moeten uitmaken van ons collectief geheugen. Een inhaalbeweging met vrouwelijke rolmodellen en een daarmee gepaard gaande grotere aandacht voor gender-evenwicht en inclusiviteit is dan ook geboden. De 'Nobelprijs voor de architectuur' - de Pritzkerprijs - is sinds 1979 slechts aan 5 vrouwen toegekend, waarvan 2 samen met mannen en 2 als duo. Dichter bij huis: van de 13 Vlaamse Cultuurprijzen voor architectuur, die teruggaan tot 1995, gingen er 11 naar een man, één naar een trio (bestaande uit een man en twee vrouwen) en één naar een vrouw. Een prijs die een afspiegeling zou moeten zijn van de architectuursector in Vlaanderen, waarin een groot aantal bekwame vrouwen actief zijn. Vertegenwoordiging, en rolmodellen een podium geven, is cruciaal voor een sector die nog te weinig aandacht besteedt aan gender-evenwicht. Om de onzichtbaarheid van vrouwen aan de kaak te stellen, heb ik dankbaar de uitnodiging aanvaard om ambassadeur van vrouwelijke architecten te worden. Als lid van het comité 'International Women in Architecture' van de Internationale Unie van Architecten, die 6,2 miljoen architecten over de hele wereld vertegenwoordigt, steun ik de erkenning van de bijdragen, het leiderschap en het engagement van vrouwelijke architecten in nationale en internationale organisaties. 'Wiki Women Design', een initiatief van het Vlaams Architectuurinstituut, is een project dat ik met veel plezier steun als een van de vijf ambassadeurs. Het registreren en openstellen van informatie over vrouwen in de architectuur op Wikipedia kan zeker bijdragen tot meer gender-evenwicht in de kijk op de Belgische architectuurgeschiedenis en een correctere vertegenwoordiging van vrouwen in het architectuurveld. Ik ben ook een trotse ambassadeur van 'Women in Architecture Belgium', een initiatief van het Vlaams Architectuurinstituut samen met CIVA, NAV, ICA WB en KRAS Architecten. Vanaf 8 maart 2021 zal elke week een vrouw actief in de Belgische architectuursector de volgers van WiA Instagram-profiel een inkijk geven in haar werk- en leefwereld. Ik doe dit allemaal ook omdat ik echt geloof in kwaliteit die uit diversiteit voortkomt. En als we het over diversiteit hebben, moeten vrouwen overal vertegenwoordigd zijn. Wij, vrouwen, moeten bezit nemen van de materiële openbare ruimte en zelfs van de straatnamen (in Brussel is slechts 6,1% van de straten naar een vrouw genoemd, wat niet representatief is voor de sociale rol van vrouwen in de stad, nu en vroeger) tot de virtuele publieke ruimte online, zoals Wikipedia. Naar mijn mening is de XXIste eeuw de vierde en hopelijk laatste etappe in de erkenning van vrouwenrechten, na de strijd van de suffragettes aan het einde van de XIXe eeuw, vervolgens die van de vrouwenactivisten voor gelijkheid - met het manifest van De Tweede Sekse van Simone de Beauvoir -, en de feministische beweging, die zich heeft aangesloten bij de gebeurtenissen van mei 1968 en daar nadien op heeft verder gebouwd. In deze vierde etappe wordt de verwezenlijking van elke vrouw, van haar persoonlijkheid, onherleidbaar tot de gemene deler van een groep of een seksuele eenheid, met trots opgeëist. De XXIste eeuw is de eeuw waarin de vrouw erin zal slagen een andere roeping te manifesteren dan die van schuilplaats van de mensheid in haar schoot, die wij allen erkennen en vieren. In deze eeuw wordt de vrouwelijke genialiteit en leiderschap erkend. Ik hoop het moment mee te maken waarop gender geen rol meer speelt, want alleen dan kunnen we praten over gelijkheid en over vrouwenrechten als gewoon mensenrechten. En pas dan zouden we kunnen ophouden met het vieren van de Internationale Vrouwen(rechten)dag op 8 maart. Tot dan durf ik de toekomst een geslacht te geven, en dat is vrouwelijk.